

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1664

§. VI. Adeo autem non esse Deo indignum, vt potius sit gloriosissimum
minima quaeque producere, eorumque curam gerere. Exponitur maximum
in minimis artificium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13517

corporibus illis gignendis attemperato? minimè verò. At calor vndenam principium sumit nisi à Sole, & à nube humor? Rursus, quæ nubium origo nisi Sol, qui radiis suis quasi antliâ vapores e mari eduxit, & à salugine depuravit? Denique calor Solis atque adeo Sol ipse, à quo demum prodiit, nisi ab infinitâ illâ Artificis omnia dirigentis Mente?

31. Quis hæc duo non obstupescat, & quis non in tanti Numinis admirationem rapiatur? Primò, tam multa, tam ingentia, tam stupenda instrumenta fuisse præuia, & omnia adhiberi ad flosculi vnius, vnius folij, vespæ vnius, ranæ limacisque efformationem: iisque efformandis debitoque ordine collocandis instrumentis, incumbere tantum Deum? Deinde, non minori arte paucioribusque instrumentis cælestibus opus esse, ad procreandam muscam minimam, quàm ad gignendos maximos elephantes; neque minorem illis, quam his producendis à Deo industriam adhiberi. Quis hîc non admiretur, quis non stupore defixus hæreat? Certè minùs id mirabitur, cui iam perspectum est, totidem rotulas ab artifice adhiberi, vt in horologio designentur minuta singula, quam vt horæ integræ, diesque tota,

isdem instrumentis
vritur
Deus vt
minima
quæque
producat,
quibus
maxima
protulit.

§. VI.

Adeo non esse Deo indignum, vt contra gloriosissimum sit, minima quæque producere, eorumque curam gerere.

31. AT verò inquires, vt illud demus, magnâ se industriâ Deum impendere vt sublunaria omnia producantur; illud tamen non est credibile, conseruationi singulorum mentem aduertere; indignum id certè videtur Majestate tantâ, vilissimis hisce re culis & quasi nugis impediri. Verùm Ambrosio quæso responde Diuinitatis curator præpostere. *Quis operator negligat operis sui curam? quis deserat & destituat quod ipse condendum putauit? si iniuria est (nempe Deo) rezere, nonne est maior iniuria fecisse; cum aliquid non fecisse nulla sit iniustitia, non curare quod feceris summa inclementia? Ne in pecudes id quidem cadit, vt rectè ex Simplicio paulo ante dicebamus. Rursus alio in loco Ambrosius. Est aliquid hæc assertione stultius, vt fecisse dicatur murum.*

Neque hæc
minimarum
rerum cura
indigna
Deo est, cū
omnium sit
creator.

Amb. l. 1.
Offic. c. 13

Amb. in
tom. 11. 1.

Et curam eius non agere? Ut quid fecit, si non ad illum pertinet quod fecit? Præterquam quod illud liquido perspicio, iisdem planè cælorum orbibus & instrumentis opus esse ut conseruentur, quibus primitus fuere producta. quod sanè dicta consideranti manifestum est.

ad Cor.
par. 4.

Verùm si rei indignitatem arguas, nimiamque fore Dei se ad gramina, arenulas, vermiculosque demittentis abiectiorem contendis, certè illud primò cum D. Ambrosio Simplicioque vrgeo. *Nam si tales erant, cur omnino condebantur?* Si inglorium ea conseruare, ecquæ fuit gloria in lucem protrudere, infamiam, si ab auctore agnoscantur, futuram materiam? Si gubernare ea, si alere, pudenda Deo res sit, ecurr hæc genita est Patri tanto postmodum pudenda soboles? Certè ab ipso operis exordio grauius errasse dicendus est, quem operis facti pœnitet; pœnitet autem eum operis, cuius meminisse pudor sit & infamia. Igitur si conseruare res huiusmodi Deo indignum sit, certè non conseruabit: nihil enim se indignum committet Deus. pudebit ergo Deum opus suum agnoscere. Quod si id ita est, iam certè in ipsâ rerum formatione errasse dicendus est, quod quia in Deum cadere nequaquam potest, aut conseruare & dirigere censendus est omnia etiam minutissima, aut certè non creasse; hoc verò prorsus est impium.

32.

Et vero nihil exiguum est etiam in rebus minimis, sed in omnibus summum est artificium.

Deinde illud vrgeo. An tibi quidquam exiguum, quidquam humile in Dei operibus, quantumuis exiguis & humilibus videtur, mortalis homuncio, & tamen superbe? aut minorem in flosculi, aut culicis efformatione artem, quam in Solis ipsius cælorumque ingenti fabricâ, impensam credis? Augustinum audi. *Deus ita artifex est magnus in magnis, ut minor non sit in paruis. que parua, non suâ granditate, que nulla est, sed artificis sapientiâ metienda sunt.* Quibus verbis si addere quidquam possum, illud dicere non verebor, maiorem me longè artis eximiæ præstantiam & effecta in muscâ & culice, quam in Solis lucidissimo corpore comperire. plura certè in culice nobis conspicua sunt artis argumenta. Nam ubi duos tresue in Sole motus, generaleque effectus & vibrationes agnoscimus, millenos sanè in culice, plurimumque inter se differentes & varios, oculis ipsis intuemur. *Attendat Charitas vestra* inquit alio loco Augustinus, Deumque vel in pulice agnoscite. *Quis disposuit membra pulicis*

33.

Aug. l. 11.
de Ciuit.
c. 22.

Aug. in
Psal. 148.

Et

Et culicis, ut habeant ordinem suum, habeant vitam suam, habeant motum suum? Vnam bestiolam breuem, minutissimam considera quam volueris: si consideres ordinem membrorum ipsius, et animationem vitæ quâ mouetur, ut pro se fugiat mortem, amet vitam, appetit voluptates, deuitat molestias, exerit sensus diuersos, viget in motu congruo sibi! Quis dedit aculeum culici quo sanguinem sugat? quam tenuis fistula est quâ sorbet? adde, quod per microscopium culicem contemplantibus patet, forcipes habere in proboscide, quibus carnem eleuent succumque exprimant, sic facilius attrahendum. Quis disposuit ista inquit Augustinus? quis fecit ista! expauescis in minimis? Lauda Magnum: qui fecit in celo Angelum, ipse fecit in terrâ vermiculam. ita ille.

34.

Et sanè mirabilior mihi longè est, apicularum in suo melle conficiendo labor & industria, quàm Lunæ Solisque labores indefessi. Quid magis stupendum, quod tamen pauci attendunt, quàm faui in suas cellulas tam artificiosa distinctio? sexangulares omnes sunt æquiangularæ & æquilateræ, figuramque omnium isoperimetrarum, quæque sibi sic congruant vt superficiem faui exactè compleant, omnium maximam capacissimamque constituunt, vtpote etiam aptissimam, quam in medio cellulæ confidentes, vndique ore attingant. Nam licet octogonum maius sit hexagono, & omnium isoperimetrorum maximum sit circulus, tamen nec octogona neque circuli ita sibi congruunt, vt faui planitiem, iuxta se positi, perfectè compleant. Tres enim circuli se tangentes externè, triangulum curuilineum in fauo vacuum deperditumque reliquissent, quod neque alia apis potuisset occupare, nec ab eâ quæ circulo insedisset apiculâ, ore contingi & repleti melle. Quis autem Geometriam illam animalculo indidit, quam ne homines quidem nisi longis demonstrationibus assequantur? Iam verò, araneorum telas qui considerat, quantum isthic reperitur in tenuissimis filis deducendis, rûngendis, interfecandis artificium? Quid verò bombyces? vt sese filamentis suis inuoluit turpis vermiculus, daturus tamen humanæ superbix non vilem materiam! vt postmodùm in alitè conuersus, totam quam sibi ex infinitis tenuissimi oculorumque aciem ferè fugientis fili complexibus, ædificarat capsulam, ita perforat & penetrat, vt tamen ne vnus quidem fili texturam frangendo interrumpat? Quid his immoror? Volucrum tan-

*Quin imò
in minimis
admirabi-
lora sepe
sunt quam
in maxi-
mis.*

tum nidos aspice, alios quidem è limo solidè subactò circa parietes pendulos; alios è crinibus quos ne homines quidem eo tempore reperirent contextos, figurâ quasi ad tornum exactâ; alios plumis mollissimè inter se connexis stratos: rursus appetitus animalculorum varios affectionesque considera, vt irascantur modò, (nam & muscis sua bilis inest) modò gemant & doleant, modò exultent & subfiliant; fugiant modò & auersentur, redeant rursus & complectantur ea quæ naturæ sunt accommoda, aut incommoda. Hæc inquam & longè plura attentius perscrutare, & subductis rationum calculis ediffere, an non hæc admiranda magis, quàm ea quæ cælorum orbibus continentur?

Quamquã
nihil mag-
num dici
possit, si Dei
maiestatè
spiciat.

Sed ne comparationibus adnascatur inuidia, illud dicamus cum D. Augustino *Deus ita artifex est magnus in magnis, vt minor non sit in paruis.* Quapropter illud statuamus, parem eum omnibus adhibere industriam, parem curam: neque inglorium magis esse, nec minus tantâ Majestate dignum, minimo flori, apiculæque, quàm maximo cælorum orbi inuigilare. At vero vt id dicam tertio, cum de Dei magnitudine & Majestate sermo sit, an vel ipsum cælorum Solisque regimen, occupationem iudicas dignam Deo, Majestatem eius solam si consideras, & ad tanti Numinis bonitatem & misericordiam non attendis? aut quidquam in Cælorum accuratâ dispositione reperis dignum Deo, quod non in volucris minimæ constructione reperitur? Certè, quod & Sapiens testatur, *Tanquam gutta roris antelucani quæ descendit in terram, sic est ante te orbis terrarum.* En totum vniuersi orbem; cum minimâ guttulâ comparatum, & verò etiam æquiparatum; & rectè: neque enim aut rei magnitudo quidquam laudis adiecit, neque exilitas Prouidentia Diuinæ quicquam adimit: auget eam potius, quò magis humanis oculis ars subtrahitur.

35.

Sap. II.

Denique
minima
necessaria
fiere, ad
maiorum
corporum
sustentatio-
nem, &
ornatum
vniuersi.

Quarto denique non satis vniuersæ naturæ prouidisset Deus, nisi minima etiam vilissimaque curarentur; cum ea ipsa, naturæ sustentandæ aut ornandæ fuerint necessaria. Alia enim in alimentum cæteris, alia in medecinam cedere debebant; alia necessitatis, ornatus causâ alia, in hoc orbis theatrum prodire erat necesse: Omnia denique, vt, quod omnium rerum finis est vltimus, artificem Deum suâ varietate, magnitudine, exilitate, artificio tamen in omnibus admirando, proderent ac declara-

36.

rent:

rent: quod pluribus ostendere superfedeo. Hoc certum est, omnia mutis vocibus, non cælos modo sed & minima gramina, & animalia quantumuis exilia *enarrare gloriam Dei.*

§. VII.

Hinc concluditur in omnibus etiam minimis naturæ euentibus, admirandam esse & adorandam Providentiam Dei.

37. Illud igitur, hæc considerantes, magnâ animi subiectione admirabundi dicamus, magnum enimvero & peritissimum esse artificem, qui se in omnibus præstet admirabilem; eumque summâ accuratione inuigilare omnibus, qui ad minima etiam, quæque nullius videbantur pretij accuranda, tam ingentibus tamque accuratis utitur instrumentis: adeo ut ne volucris quidem minima, diuinam illam Providentiam sollicitudinemque, quantumuis celer, possit effugere. An cuiquam potius credetur quam ipsimet, cui tamen nihil ita curæ est quam suamet gloria, bonaque de sua Diuinitate existimatio? quod si itaque indignum Deo est parua curare, ut quid igitur de eâ curâ gloriatur? Glorietur enimvero apud Matthæum. *Nonne duo passeret assere uenerunt, & unus ex illis non cadit super terram sine Patre uostro? & si volucres adhuc eâ curâ dignos iudicas, en minima. Vestri autem capilli capitis, omnes numerati sunt.* Quis id, quantumcumque rationibus euietum iam sit, sine hæsitacione ullâ aut errandi formidine credidisset, nisi ipsamet hoc Diuina Maiestas palam fateretur? Hic pedem figo, hic fixus sto. Sine ullâ igitur trepidacione dico, & adhuc parum dico pro ueritate rei, Dei-que magnitudine,

Concluditur ergo Deum omnium euentuum, etiam minimorum in toto uersuo esse auctorem.

Matth. 10.

38. Nihil prorsus accidere in hoc orbe, quod non Diuinâ Providentiâ, ut accideret, fuerit decretum; in eumque finem cuncta ab eo instrumenta summâ industriâ fuisse disposita, ut omnia prout eueniunt euenirent; ea tantum si excipias, quæ a libero pendent hominum arbitrio. Neque hoc tantum generatim, terra ut terra esset, & non aqua, aqua uerò aqua, cæteraque id quod sunt; neque uero etiam hyemes, æstatesque ut essent aliquando, utri & frigora & calores; sed hyemes modò tam frigidæ

Et quidem destinato consilio & sigillatim ab eo procurari.